

מזהיר, טען בוויכוח כי בסעיף זה אפשר לכלול כל ביקורת על שר או סקיד ממשלתי.

עצם הסמכות לסגור עתונים הוא מחסירה, ולא תיחנן בחברה דמוקרטית. כי חברה מתוקנת — בניגוד לישראל — כלל אין צורך ברשיון להוצאת עתון. חובת הרשיון — גם היא שריר קולוניאלי מימי המנדט — היא כבר כשלעצמה הגבלה מהותית של חופש העתונות.

קיום סמכות הסגירה מחסירה — אך מסירתה בידי פוליטיקאי מיקרי, שר-הפנים, היא שעוררית. לפי הצעת החוק, אין הסמכות נמסרת לבית המשפט. זוהי סמכות אדמיניסטרטיבית המסורה בידי השר — ומי יודע מי יהיה שר-הפנים בעוד שנה או שנתיים?

ראינו בעבר — למשל בפרשת סובלן — כיצד מופעלים לפתע סמכויות מינהליות, המוסתרות בחוק כלשהו, ושאיש אף לא זכר את קיומם. אי-השימוש בסעיף מסוים בעבר אינו מההה ערובה לאי-שימוש בו בעתיד.

על כן אין שר-המשפטים צודק, באומרו בדברית-תחתון: "אי-ידיעת הציבור על קיומן (של הוראות כגון הסמכות לסגור עתונים, שירשנו מן המנדט) מעידה כמאה עדים על כך שאין בהן סכנה לחופש הדיבור ולחופש-העתונות."

לא דוב ולא יער. השר היסס עד כה להשתמש בסעיף גלות, מפני שהוא נושא עליו את חותמת המנדט. האם יהסס גם להשתמש בסעיף כאשר יזכה לאישור מפורש מטעם כנסת ישראל?

האזרוז אחראי — השלטון מופקר!

ה ושמ כלולים בחוק גם כמה סוכריות בבחינת קליפה מתוקה לגולות-רעל. מי שנושא את עינו אל סוכריות אלה — כמו צורכי העתונים היומיים, שאיש מהם אינו בעל השכלה משפטית — אינו רואה את הנמר, המתקרב אליו מאחור.

(אגב, יתכן כי העורכים באמת משלים את עצמם כי החוק יתכן רק נגד העולם הזה. אם כן, מוטב שיזכרו את גורלה של מפ"ם, שהצביעה בעד חוק בטחון-המדינה, מתוך אמונה כי יופעל נגד הקומוניסטים בלבד. הקרבן הראשון והעיקרי היה איש-מפ"ם, אהרון כהן. אם תעבור הצעת חוק לשון-הרע, כלשונה, יסבלו ממנה כל העתונים — ומי יודע מי יסבל ראשון?)

מדוע בכלל היה צורך בהצעת-חוק זו? החוק הקיים מספיק בהחלט להרתיע כל עורך מלפרסם השמצות כוזבות. כל אדם נקי-כפיים ימצא בו את הגנתו. ואילו אדם מלוכלך, שמעשיו מתגלים ברבים — מדוע תעניק לו המדינה מיפלט ומחסה?

יש באיך מאות חוקים הטעונים שינוי דחוף (כמו חוק העתונות הדיקטטורי, למשל). משרד-המשפטים אינו אף לעשות זאת. מדוע מצא זמן ומרץ דהקא לתקן את חוקי-הדיבה? הטענה — או התירוץ — הרישמי הוא כי החוק בא להגן על הפרט מפני ניצול-לרעה של חופש-העתונות. שר-המשפטים הקדיש את עיקר דברית-תחתו לנקודה זו, בתוספת מובאות מלומדות למכביר.

אך מי שמעיין בהצעה נוכח בעליל כי החיפך הגמור נכון: החוק אינו מגן על הפרט מפני פרט אחר. הוא מגן על השלטון מפני הפרט.

הדבר מסתבר מאחד החידושים הגדולים של החוק, הוא מבטל לחלוטין את זכותו של אדם מושמץ להגיש משפט מפלילי נגד משמצי. את הסמכות הזאת הוא מוסר, באופן כלעידי, בידי היועץ המשפטי של הממשלה.

משמע: כל המשפטים הפליליים על הוצאת דיבה יהיו, בעתיד, כפופים לשיקולים פוליטיים. הפרט הנפגע נאלץ להסתפק בתביעה אזרחית.

מה הטעם בכך שהחוק החדש נוהן את האפשרות להגיש תביעה פלילית נגד אדם המשמץ בני דת מסוימת, או עדה מסוימת? כי באיתו סעיף עצמו שולל החוק את זכותו של בן אותה דת או עדה לתבוע את המשמץ לדין. הסמכות היא בידי היועץ המשפטי בלבד. האם יגיש היועץ אי-פעם משפט נגד אדם כמו אורי לובראני, מי שהיה יועץ ראש-הממשלה לעניינים ערביים, שהחשיד את כל ערביי ישראל כגייס חמישי?

גם סמכות זו — אינה אלא נשק פוליטי, מפלגתי.

אבל מר לובראני, למשל, מוגן גם הגנה נוספת. כפקיד ממשלתי, הוא יהנה מחסינות מוחלטת. לפי הצעת-החוק, יכול כל פקיד ממשלתי להשמץ כל אדם פרטי, בגלוי ובפומבי, מבלי שאפשר יהיה לתבוע לדין. חסינות מוחלטת זו אינה משתרעת רק על תוכניות פנים-משרדיות, היא כוללת גם הודעות לציבור.

נידמה לי שפרט זה, יותר מכל פרט אחר, מגלה את כוונתו האמיתית של החוק. אותו סעיף 14 שהוכרז, הדרוש כי אפילו דבר-אמת מוגן רק אם הוא בגדר "התחום הדרוש לסובת העניין הציבורי" — אפשר למצוא לו הצדקה רק כשהמדובר בפקיד ממשלתי, המשמץ את זולתו. אפשר לתבוע כי חסינותו תבטל מאליה אם יוכח כי השמצתו חרגה מן הדרוש לעניין הציבורי. אבל דהקא פקיד זה מוגן לחלוטין, ללא שום קשר עם סובת הציבור. עניין ציבורי והתחום הדרוש לכך.

התיתכן צביעות גדולה מזו?

לקבור את הנמר!

ק בע שר-המשפטים, בדברית הפתיחה: "בארץ מציעים אנחנו תיקונים, מקצתם בעיקבות הדוגמה האנגלית, ומיקצתם לפי צרכים שנתגלו אצלנו במיוחד... אילו צרכים נתגלו אצלנו במיוחד? השר לא פירש. האם התכוון למשפט קסטנר, שפתח בפני האומה עולם שלם של אמת היסטורית, שלא היה מתגלה אחרת לעולם? האם התכוון למשפט עמוס בן-גוריון, שגרם לטיהור יסודי בצמרת המשטרה ולסילוקו של שמרן מועד מתפקיד המפקח הכללי? האם התכוון לאבא חושי, שלא העז להגיש משפט נגד מאשימיו — ומאו נתגלה כי התאשמות היו מתונות בהשארה לאמת המחפירה?

גם האסתמכות על החקיקה הבריטית החדשה — אין לה על מה לסמוך. החוק הבריטי החדש (Defamation law 1952) אינו דומה כמעט במאומה להצעת-החוק. אבל גם חוק בריטי זה, המתון יחסית, הספיק כדי להטיל את מוראו על העתונות הבריטית, ולמנוע סירסומים בעלי עניין לאומי חיוני.

למשל: במשך שנים ידעו העתונים הבריטיים על השערורייה הבטונית של המשולש פרופיור-קילרי-איבאנוב. איש לא העז לפרסם, וכך נמסכה השערורייה, שסיכנה את בטחון המדינה. הוא הדין לבני פרשת סילבי, המרגל הסובייטי, שהמשיך בטעותו אחרי שכמה עתונים כבר ידעו מזמן על מעשיו — ולא העזו לפרסם. מפתח חוקי-הדיבה.

הצעת חוק לשון-הרע טומנת בחובה פכנות חמורות הרבה יותר. זהו שריר אסל מתקופת-השטל של הכרזת-היגיון המאוחר — ואפשר רק לתמה על ראש-הממשלה החדש, שהסכים להכאתו במני הכנסת מטעם ממשלתו.

יש לקחת כי דיון המליאה אינו המליה האחרונה. כאשר תביע ההצעה אל הועדה, תהיה מוסלת על חבריה — ובכללם חברי הקואליציה — החובה לעקור סנמרה-ניר את שניר הטרף, או להרגו ולקברו סופית.

מכירת סוף העונה

20%
הנחה ממשית
לכל סחורות הקני

אנו מוכרים אך ורק סחורותינו הרגילות באיכותן הידועה הנמ-כרות אצלנו במשך כל ימות השנה!

אי יוניר
בתי האופנה הראויים לאמונך

תל-אביב:
רח' דיזנגוף 129 • רח' אלנבי 31

נפתחות כתות חדשות בגרות
מרץ, יולי 64

מוקדמות
מרץ 64

כתות בוקר כתות ערב

ח ר ש פ ח:
בשעות 1-8 לפנה"צ, רח' בוגרשוב 64
(פנת רח' פינסקר), טלפון 231546
בשעות 8.00 - 5.30 אחה"צ
רחוב אצטוקולסקי 4, תל-אביב,
(ליד פנת אבן גבירול-ארלוזורוב)

מזכונים להשכלה